

# ZPRAVODAJ

## města Hranic a lázní Teplic n. B.

---



Fotografie Zbyňka Grossmanna

---

ROČNÍK XX

# LISTOPAD 1978

Jiří Sumara

Čtvrtý zpěv z poémy:  
Píseň o velikém přátelství

## HROMOBITÍ

*Ruská písní bleděmodrá  
lásko země lidsky dobrá  
V závoji jedeš na kozlíku  
svišťi biče izvosčiků  
Do Tvých brv velké vločky sněží  
rolničky jako liška běží . . .*

*Ach nikdy se Ti nepřestanu  
uklánět jako v perském stanu  
S Tebou chci plakat Chci se smát  
s kozáčkem Tvým chci tancovat*

*(Když ještě šli jak pyšní lovci —  
jeden po druhém umírali pod tanky  
a přece tam stáli  
u Volokamska panfilovci!)*

*Ach ruská písní . . .  
Do krvava Tvé nebe hoří jako Praha  
jako zpěv cikád úzkost zalká  
už svišťi trojka od Rybalka  
a přes polomy od Berlína  
valí se rudá pelerina  
Oheň a Perun  
v střelbě v kvítí  
valí se ruské hromobití!*

*S ním plakali jsme  
s ním se smáli  
a s kozáčky jsme tancovali*

## PROGRAM OS LAV MČSP a 61. VÝROČÍ VŘSR

4. 11. 14.00 hodin nám. K. G.	SLAVNOSTNÍ PŘISAHA VOJENSKÉ POSÁDKY
7. 11. 19.00 hodin sokolovna	SLAVNOSTNÍ ZASEDÁNÍ MĚSTSKÝCH ORGÁNŮ Program: — hymny — slavnostní projev — vystoupení Posádkové hudby z Brna
9. 11. 16.00 hodin sokolovna	TĚLOVÝCHOVNÁ AKADEMIE TJ SIGMA HRANICE
10. 11. 15.00 hodin kino Svět	Sovětský barevný film ŠARIVARI Dar MěstV SČSP dětem
25. 11. 19.00 hodin kult. dům HCV	SPOLEČENSKÝ VEČÍREK S TANCEM
27. 11.—30. 11. kino Svět	FESTIVAL SOVĚTSKÝCH FILMŮ Tituly představení jsou uvedeny v programech kin
9. 12. 8.00 hodin ČSP Hranice	Předávání čestného hlášení o splnění závazku
13. 12. 19.00 hodin sokolovna	SLAVNOSTNÍ UKONČENÍ MČSP Program: — hymny — slavnostní projev — vystoupení vojenského uměleckého souboru Tábor s pořadem „Pro život — pro člověka“

## Z činnosti MěstV SČSP v Hranicích

Středem pozornosti MěstV a odboček SČSP v Hranicích v letošním roce byla významná výročí a pamětní dny. K 30. výročí ÚNORA uspořádal MěstV SČSP přednášku ing. Kafky na téma „30 let SČSP — 30 let nerozlučného přátelství s SSSR“, velmi úspěšná byla také městská mírová slavnost, na jejímž uskutečnění se podílely také odbočky ve městě a Městský mírový výbor a jež přivedla do parku kultury na čtyři tisíce návštěvníků.

Činnost 30 odboček, jež sdružují celkem 2875 členů, řídí výbory se 177 členy a 31 úsekovými důvěrníky. Nově zahájila činnost uliční odbočka v sídlišti Hromávka a Sklenný kopec. V 18 odbočkách se v prvním pololetí 1978 uskutečnilo 29 přednášek a besed za účasti téměř dvou tisíc členů, z kulturních akcí je nutno připomenout tři zájezdy na divadelní představení sovětských autorů. K přímému poznání Sovětského svazu přispěl týdenní zájezd, který zorganizovala odbočka č. 5 do Lvova. Uskutečnily se rovněž tři besedy se sovětskými hosty, šest odboček uspořádalo výstavy knih a dárků od sovětských přátel. Odbočky ve školách zajistily úspěšný průběh soutěží „O zemi, kde zítra už znamená včera“, Puškinův památník, olympiády v ruském jazyce a „Co víš o SSSR“ za účasti 559 soutěžících. V okruhu města působilo v ZDŠ a na středních školách 9 klubů ruského jazyka s více než dvěma sty členy. Mezi pracujícími se zvyšuje počet kolektivů, usilujících o získání čestného názvu BSP československo-sovětského přátelství, nositeli tohoto názvu je už šest kolektivů, dalších osm kolektivů o něj usiluje.

Na podkladě závazků odboček uzavřel MěstV SČSP na počest letošního 30. výročí ÚNORA socialistický závazek, zaměřený na kvalitní plnění úkolů na pracovištích, na pomoc při plnění volebních programů NF a prohloubení vlastní svazové práce. Na zasedání MěstV SČSP předseda Otto Kvapil už konstatoval, že k 15. září byl závazek v řadě bodů nejen splněn, ale i překročen: Při pomoci výrobě a plnění volebních programů NF vykázali členové 5 539 hodin, a tím původní závazek překročili téměř o třetinu. Také odevzdaných 222 tun odpadových surovin znamená překročení závazku. Členové odboček v n. p. SIGMA a KARNOLA převzali patronáty nad včasným a kvalitním vyřízením zakázek pro SSSR, nově bylo získáno 108 členů SČSP, téměř čtyři sta odběratelů svazového a sovětského tisku, nových 38 členů klubu přátel sovětského filmu a 48 dobrovolných dárců krve. S těmito výsledky vstupuje MěstV SČSP do letošního Měsíce československo-sovětského přátelství. LN



## Připravujeme celoměstský závazek na rok 1979

Výsledky politické, pracovní a společenské iniciativy, kterých bylo dosaženo při postupné realizaci volebního programu Národní fronty a usnesení XV. sjezdu KSČ v podmínkách našeho města, jsou přesvědčivým důkazem aktivní podpory politiky naší KSČ.

V příštím roce 1979 přivítáme významné dny a výročí zvýšenou účastí pracujících a občanů našeho města na realizaci volebního programu Národní fronty jak na úseku politického a společenského života, tak na zvelebování a rozvoji životního prostředí. Pro úspěšné plnění plánovaných úkolů vytyčených ve volebním programu na rok 1979, bude celoměstský závazek podložen kolektivními a individuálními závazky pracujících a občanů. Těžiště celoměstského závazku bude v politickoorganizační práci a kulturně výchovné činnosti

městských orgánů a organizací, zaměřené na účelné využití aktivity a iniciativy pracujících a občanů k dalšímu zkvalitnění životního prostředí města.

Pod vedením MěstV KSČ organizuje MěstNV závazkovou kampaň, která probíhá v období veřejných schůzí občanů a oslav 61. výročí VŘSR. Socialistické závazky budou zaměřeny hlavně na rozhodující investiční akce Z.

Na základě socialistických závazků občanů budou zpracovány kolektivní socialistické závazky občanských výborů. Současně všechny podniky, organizace, školy, vojenské útvary za účasti složek zpracují své socialistické závazky. V nich bude uveden příspěvek ve formě sdružených prostředků, pomoc mechanizačními prostředky, odbornými a pomocnými silami, podíl na kulturně výchovné činnosti a vlastní akce, zaměřené na zkvalitnění pracovního a životního prostředí. Všechny tyto závazky budou slavnostně odevzdány do rukou představitelů města při „štafetě přátelství a míru“ dne 9. prosince 1978.

Na základě dílčích socialistických závazků občanů, podniků a organizací, bude pak zpracován a v městských orgánech schválen v prosinci 1978 celoměstský závazek na rok 1979, který bude zároveň přihláškou našeho města do celostátní soutěže národních výborů, které se pravidelně zúčastňujeme a v níž dosahujeme tradičně dobrých výsledků.

Zvládnout náročné úkoly vytyčené volebním programem Národní fronty pro rok 1979 i vytvoření příznivých předpokladů pro úspěšné splnění úkolů šestého pětiletého plánu a volebního programu v tomto funkčním období, lze dosáhnout jen za aktivní účasti občanů našeho města. Splněním úkolů chceme pod vedením MěstV KSČ za přímé účasti všech orgánů, poslanců, funkcionářů občanských výborů MěstNV a v neposlední míře podniků, organizací, škol, vojenských útvarů, přispět k splnění usnesení a závěrů XV. sjezdu KSČ.

Josef Šimek,  
tajemník MěstNV v Hranicích

— ★ —

## ZLATÁ MEDAILE MSV BRNO 1978 PRO SIGMU

Jubilejního XX. mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně 1978 se zúčastnilo celkem 2602 našich i zahraničních vystavovatelů, do tradiční soutěže o zlatou medaili MSV Brno bylo přihlášeno 349 výrobků. Soutěžní komise za předsednictví prof. dr. ing. Fr. Brabce, DrSc, udělila celkem 39 zlatých medailí, z nichž 22 medailí získaly výrobky československých podniků. 18. září 1978 při slavnostním odevzdávání těchto významných v Rytířském sále Nové radnice v Brně byli přítomni i představitelé n. p. SIGMA HRANICE, kteří převzali zlatou medaili MSV BRNO za

**vysokotlaké plunžrové čerpadlo 25-PAR-3-60.**

Tento představitel nové řady plunžrových čerpadel SIGMA je určen v těžkých provozech k dopravě vody, emulzí, olejů bez mechanických příměsí jako zdroje tlakové kapaliny v hydraulických obvodech tvářecích strojů, důlních výstuží, tlakových stanic, stabilních i mobilních agregátů s výkonem do 125 kW při průtoku 1,9 l/sec. a dopravním tlaku 32 MPa (320 atm.). Ve srovnání s dosud vyráběnými plunžrovými čerpadly váží nový výrobek jen 590 kg, což znamená snížení hmotnosti o více než polovinu. Další předností je rozsáhlá unifikace dílců, jež umožní hromadnou výrobu s využitím progresivní technologie, zejména opracování na numericky řízených strojích a zvýšení užité hodnoty použitím nově řešených konstrukčních uzlů. Vnější podoba čerpadla respektuje funkční

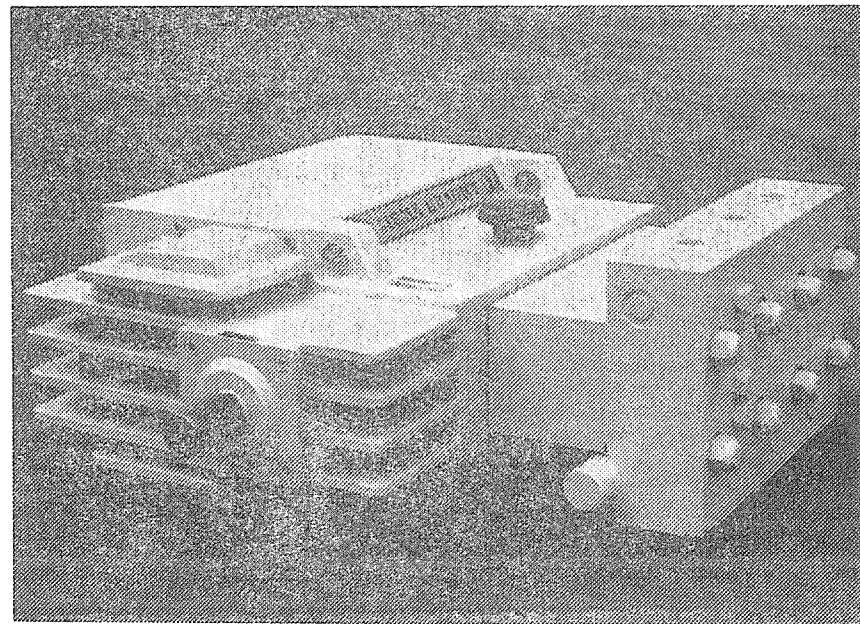
a estetické nároky na moderní, vzhledově působivý výrobek. Další předností nového čerpadla je, že má menší půdorysnou plochu, vestavěná převodová skříň zmenšuje prostor potřebný pro instalaci soustrojí a snižuje investiční náklady na pohon. Při konstrukci bylo použito pěti nových způsobů řešení, jež byla přihlášena jako vynálezy. V oblasti konstrukce hydraulické i mechanické části bylo také využito nejnovějších teoretických poznatků, získaných ve výzkumném ústavu čerpačnické techniky v Olomouci.

Nově oceněné čerpadlo je výsledek úsilí pracovníků oddělení výzkumu a vývoje, technologie, zásobování a dílenských pracovišť národního podniku SIGMA Hranice, kteří jsou sdruženi v komplexní racionalizační brigádě, vedené ing. Kurtem Zenzingerem. Autorem designu i s grafickým a barevným řešením je přední průmyslový výtvarník akad. sochař Štefan Maltinec. Výtvarné řešení je společné pro jednotlivé velikosti čerpadel a vytváří předpoklady ke vzniku firemního stylu. Úsilí a tvůrčí kontakt výtvarníka s konstruktéry umožnil vyváženě sladit ryze technické a konstrukční požadavky s nároky na estetický vzhled a funkční řešení.

Splněním tohoto náročného a rozsáhlého úkolu pracující národního podniku SIGMA Hranice přispívají k realizaci cyklu „výzkum—vývoj—výroba—užití“, jak ukládají směrnicí šestého pětiletého plánu. Nová řada plunžrových čerpadel PAR výrazně ovlivní efektivnost výroby, užžitnou hodnotu a konkurenci schopnost plunžrových čerpadel SIGMA v příštích letech.

Čerpadlo 25-PAR-3-60 obsadilo také první místo v soutěži o nejlepší exponát výrobně hospodářské jednotky SIGMA na letošním MSV v Brně. V závěru připomeňme, že letošní úspěch znamená v pořadí už třetí zlatou medaili, kterou výrobky n. p. SIGMA HRANICE na mezinárodních strojírenských veletrzích v Brně získaly.

Podle údajů M. Nepaly připravil LN



## Konec první světové války a Národní výbor v Hranicích v roce 1918

Vznik samostatného Československa, v němž se před šedesáti lety spojili Češi a Slováci, spadá do období, které po vítězství Velké říjnové socialistické revoluce znamená začátek světového revolučního procesu a v němž lidstvo zahájilo novou epochu přechodu od kapitalismu k socialismu.

Imperialistická první světová válka vyžadovala nejen těžké oběti na frontách, ale přinesla také velké strádání obyvatelstva ve vnitrozemí. Zásobovací potíže, jež se vlády válčících států marně snažily řešit přidělovým systémem, rostly zvláště v závěrečném období války. Rok 1917 se vyznačoval k tomu tuhou a dlouhou zimou, v Hranicích se ve školách v únoru a v březnu nevyučovalo. Na podzim 1917 bylo i uhlí na otápění a petrolej na osvětlování domácností jen na příděl. Rychle rostly také ceny ostatních potřeb, zvláště oděvů a obuvi. Nedostatek kovů vedl v roce 1916 k organizování sbírky měděných předmětů pro válečné účely, sbíraly se kotle, hrnce, pánve, zvony i měděná krytina ze střeš, v roce 1917 došlo i na zvony ve školách. Další zatížení obyvatelstva přinášely válečné půjčky, jimiž rakouská vláda kryla zvýšené potřeby v době války, nepopulární byly rovněž četné peněžní i věcné sbírky organizované tehdy za spoluúčasti školní mládeže na různé dobročinné účely.

Už od počátku války dávalo české obyvatelstvo i na Hranicku často najevo svůj nepřátelský postoj k Rakousku a k dobovačným snahám jeho představitelů a projevovalo sympatie k Rusku. V roce 1917 byl už tento postoj lidu ovlivněn zprávami o revolučních událostech v Rusku, svržení carské vlády v únoru a Velkou říjnovou socialistickou revolucí na podzim. Stupňující se drahota, nedostatek potravin a otopu rozjitzily veřejnost počátkem roku 1917 tak, že 24. února žádalo okresní hejtmánství četnické oddělení v Hranicích o posílení hranické četnické stanice „pro panující vzrušení mezi obyvatelstvem“. Také časté výzvy k upisování válečných půjček vyvolaly odpor mezi obyvatelstvem. Při šesté půjčce v létě 1917 už tato nespokojenost přerostla na Záhoří v přímé vyhrůžky okresnímu hejtmánovi Emilu Wychodilovi.

Před 1. májem 1917 se vláda obávala lidových demonstrací. 28. dubna upozorňovalo brněnské místodržitelství, že se na 1. máje chystá letáková akce s mírovou výzvou. **Skutečně 1. května 1917** v ranních hodinách nalezla hlídka vojenské policie v Hranicích na různých místech **na náměstí ručně psané letáky** s výzvou k bratřím a sestrám, aby nebyli otroky Rakouska, oprávněného se o Německo, kde vládnou smrtící zbraně a zbabělost. „Zmužte se a postavte se na odpor a vy, bratři, odhoďte zbraně a rozbijte kanony... Ať zhyne Rakousko a Německo! Ať žije Rusko! Ať žijí Slovani!“ uvádělo se ve výzvě. Přes rozsáhlé pátrání četnictva, městské i vojenské policie nebyl autor letáků zjištěn.

Ani na armádu se už nemohla rakouská vláda plně spolehnout. **Objevovaly se případy deserce**, při tom bylo zjištěno, že uprchlé vojáky podporovalo také venkovské obyvatelstvo na Záhoří. Tak v únoru 1917 byl zatčen v Hranicích pěšák Alois Tomeček, který opustil svůj útvar už koncem dubna 1916. V Kelči došlo k projevům nespokojenosti s nedostatky v zásobování, v Potštátě se v dubnu 1917 domáhali textilní dělníci továrny zlepšení přidělu mouky. Podle hlášení okresního hejtmána z 1. srpna 1917 se v okrese „množily případy únav z války a o nadšení pro ni nelze mluvit již ani u německého obyvatelstva.“

V roce 1918 se krize rakousko-uherského státu stupňovala. Také na Hranicku se krizové jevy nadále vyskytovaly. Již v lednu zahájili stávkou ruští váleční zajatci, kteří byli nasazeni na práci ve dvoře Kamenec u Skaličky. Dalším projevem nespokojenosti bylo **demonstrační vystoupení dělnictva firmy Heller** (nynější Karnola) v Hranicích **proti snížení dávky mouky**. Zběhlí vojáci vytvářeli na

různých místech vojenské organizace, tzv. zelené kádry, na Moravě nejvíce v buchlovských lesích. Spojení s nimi sahalo až na Hranicko, jak o tom svědčí zatčení pěšáka Fr. Seidela z Hranic pro styk s řidičem, který zásoboval desertéry v okolí Buchlovic zbraněmi.

Také česká městská rada v Hranicích, která v první fázi války vydávala varovné výzvy k obyvatelstvu, aby je uvarovala před pronásledováním ze strany rakouských úřadů, dvakrát v roce 1918 veřejně projevila kladný vztah k národním zájmům. V červenci 1918 jmenovala spisovatele Aloise Jiráska čestným občanem města a k tzv. „Tříkrálové deklaraci českých poslanců“, v níž byl vytyčen požadavek společného osvobozovacího boje Čechů a Slováků a která se odvolávala na právo národů na sebeurčení, jak je vyhlásila VŘSR, a vyslovila se i pro určitou samostatnost českého a slovenského národa, přijala usnesení, **„že obecní výbor připojuje se k resolucím pražským, jimiž vysloveno bylo, že trvá na požadavcích československého národa“**.

Za této situace rozšířila se v **den generální stávky**, vyhlášené Socialistickou radou v Praze, po Hranicích **14. října 1918** před večerem zpráva o pádu Rakouska. Česká veřejnost oslavila radostnou zvěst přátelským večerem na Motošíně se zpěvem národních písní a hymny „Kde domov můj?“ Přes zklamání a obavy v následujících dnech, vyvolané nesplněnými nadějemi a varovnými hlasy některých příliš opatrných představitelů české buržoazie, přicházely další zprávy z bojišť a z politických jednání a neponechávaly nikoho na pochybách, že dny rakouské monarchie jsou sečteny.

**Telegram se zprávou o vyhlášení čs. samostatnosti** a obsahující současně první zákon pražského Národního výboru, schválený po 18. hodině večerní, **došel do Hranic na poštu minutu po půlnoci z 28. na 29. října** a tak zpráva o vzniku československého státu se ve městě rozšířila až v úterý 29. října hned ráno. Představitelé buržoazních stran dokázali reagovat na novou situaci poměrně pružně. Tehdejší starosta František Rozehnal pozval narychlo pět členů městské rady, mimo to přišli ještě další představitelé české veřejnosti, převážně učitelé Josef Šindel, Otakar Brdečka, Čeněk Kramoliš, Jan Kudrna aj., dodatečně byli přizváni také zástupci dělnictva. Po krátké poradě **ustavili zatímní Národní výbor pro město Hranice**.

Prvním činem Národního výboru byl příkaz, vydaný 29. října dopoledne státním orgánům — okresnímu hejtmánství, poštovnímu úřadu, četnictvu, dráze o **odstranění rakouských státních znaků a německých nápisů**. Zároveň byla požádána správa dráhy a pošty, aby neprodleně bylo zahájeno české úřadování. Na domech se objevily červenobílé prapory, odpoledne se konalo na náměstí manifestační shromáždění, na němž po projevu poslanec J. Bureš přečetl první zákon pražského Národního výboru. Po zapění hymny Kde domov můj, Písně práce a písně Hej, Slované prošel ulicemi města početný průvod. Večer se konal lampiónový průvod asi s tisíci účastníky a po něm přátelský večer v Besedě, kde promluvil školní inspektor a spisovatel Čeněk Kramoliš. Na další veřejné manifestaci v neděli 3. listopadu se shromáždilo v Hranicích i obyvatelstvo okolních obcí. V sále Besedy hovořili poslanci K. Sonntag, P. Valoušek, školní inspektor Čeněk Kramoliš a zástupce dělnictva Josef Král. Ve všech projevech kromě výrazu radosti nad nově nabytou národní svobodou zaznívaly i výzvy k národní svornosti, jednotě, ke klidu a pořádku, jež byly projevem obav představitelů buržoazie z revolučního hnutí lidu. Další projevy pokračovaly na náměstí před Besedou, kde v shromážděném zástupu bylo i čtyři sta italských válečných zajatců, kteří tehdy pracovali na stavbě viaduktu pro třetí a čtvrtou kolej trati z Hranic do Přerova, jejich zástupce blahopřál k zřízení československého státu.

Původní **Národní výbor**, ustavený na poradě důvěrníků **29. října**, byl složen ze zástupců politických stran a různých vrstev obyvatelstva podle schématu

navrženého na základě organizačního statutu Národní rady české, odboru moravského (Brno 1906). Jeho členy byli:

František Rozehnal, starosta města, jako předseda, příslušník strany národně demokratické,

Emil Cigánek, ředitel gymnázia, za profesory středních škol,  
Josef Šindel, odborný učitel, za ostatní školy,  
Antonín Boček a Peregrin Peší jako zástupci obchodníků a živnostníků,  
Čeněk Kozák a Rudolf Prudil jako zástupci státních a soukromých úředníků,  
P. Josef Glabazňa za stranu křesťansko-sociální,  
poslanec Jaroslav Bureš za stranu agrární,  
a jako zástupci dělnictva Theodor Haviger a Josef Král za stranu sociálně demokratickou a Stanislav Čápe a Otakar Schützer za stranu národních sociálů.

Na schůzi **3. listopadu 1918** byl Národní výbor doplněn o další čtyři členy z řad příslušníků starostenského sboru okresu hranického a vystupoval pak jako okresní národní výbor. Novými členy se stali Josef Kurovec, starosta z Milotic nad Bečvou, Hynek Laml, radní z Drahotuš, Robert Sigmund, starosta z Hustopěč nad Bečvou a JUDr. Josef Sládeček, městský tajemník z Hranic. Na žádost strany křesťansko-sociální byl na schůzi **6. listopadu** kooptován za člena Národního výboru delegát Všeodborového sdružení křesťansko-sociálních dělníků čsl. Vilém Šejda. **17. listopadu** byl Národní výbor doplněn o Stanislava Taubra, odborného učitele jako zástupce města Kelče. Nově utvořený pracovní odbor živnostenský jmenoval svými referenty v Národním výboru Ferdinanda Helsenra a Eduarda Zábranského.

Okresní Národní výbor v Hranicích měl tedy v listopadu 1918 v konečné podobě dvacet členů, převážně z řad živnostníků, obchodníků, inteligence a jen s čtyřmi zástupci dělnictva.

Na schůzi 3. listopadu vzali členové Národního výboru na vědomí zprávu, že dělnické organizace utvořily dvanáctičlennou **dělnickou radu**, jež projevila ochotu ke spolupráci, avšak o další činnosti tohoto orgánu nemám jiných zpráv.

Národní výbor konal za dobu od 29. října do 29. prosince 1918 celkem 11 plenárních schůzí, mimo to se dvakrát sešlo předsednictvo, jež tvořili Fr. Rozehnal, Ant. Boček, Stanislav Čápe a Josef Šindel. Národní výbor v Hranicích stál před nemalými úkoly:

K zajištění veřejného pořádku a zvláště k zabezpečení rozsáhlých vojenských objektů před zcizováním státního majetku byla hned vytvořena občanská **Národní stráž**, převážně z členů Sokola a dalších dobrovolníků. Strážní četa konala službu ve městě, u vojenských objektů a na nádraží, kde její členové spolu s členy Národního výboru kontrolovali zavazadla odjíždějících důstojníků a chovanců rakouské vojenské reálky a jezdecké kadetní školy. Národní stráž ukončila svou činnost už 9. listopadu, když byla nahrazena **vojenskou setninou**, sestavenou z vojáků, vracejících se z různých posádek a front. Jejich vystupování bylo zřejmě bedlivě sledováno a tak už na schůzi 13. listopadu 1918 zástupce národní demokracie upozorňoval na „jednotlivé zjevy bolševismu“. Současně okresní hejtman žádal posádkové velitelství v Brně o nahrazení této setniny „spolehlivějším“ oddílem. Národní výbor spolu s nově jmenovaným velitelem hranické posádky mjr. J. Bublou se také staral o nové využití rozsáhlých vojenských budov. Po jednání v Praze rozhodl pražský Národní výbor, aby v Hranicích byl zřízen **ústav pro výrobu sér a očkovacích látek za řízení MUDr. Karla Amerlinga**. Národní výbor podal také příslušným ministerstvům návrh, aby ve vojenských objektech v Hranicích byla umístěna **vysoká škola zemědělská**, o jejímž zřízení na Moravě se tehdy uvažovalo.

Po poradě s pracovníky dráhy v Hranicích a v dorozumění s Národním výborem ve Valašském Meziříčí podal hranický Národní výbor ministerstvu Železnic v Praze 20. prosince 1918 iniciativní návrh na **zlepšení železničního spojení se Slovenskem** rekonstruováním a dobudováním trati z Hranic přes Valašské Meziříčí — Rožnov — Vysokou do Čadce. V žádosti o uskutečnění tohoto nového spojení s východní částí republiky se uvádělo, že nová trať by umožnila rozvoj průmyslu i obchodu a turistiky na Slovensku a Valašsku a zajistila by i další rozvoj lázní Teplic nad Bečvou. Členové Národního výboru také usilovali o **dokončení rozestavěných železničních viaduktů** pro třetí a čtvrtou kolej na trati z Hranic do Přerova k zajištění pracovních příležitostí. Přes několik intervencí byla stavba po odchodu italských válečných zajatců zastavena.

Z iniciativy dělnických zástupců se Národní výbor zabýval po celou dobu své činnosti **zásobovací situací** ve městě a podal několik doporučení, jak zajistit dostatek potravin a ostatních životních potřeb pro obyvatele města a jak zabránit růstu cen, k zmírnění nezaměstnanosti usiloval o získání a uvolnění surovin pro hranické závody. Na návrh Národního výboru **kooptovala městská rada do obecního výboru města Hranic zástupce dělnických stran**. Svým vystupováním dosáhl toho, že hranická městská rada předložila okresnímu hejtmanovi 14. prosince 1918 požadavek, aby byly provedeny **prohlídky za asistence dělníků u těch obchodníků**, jež zástupci dělnictva označí, aby byly odhaleny a případně uvolněny zatajované zásoby ještě před blížícími se vánočními svátky. Okresnímu hejtmanovi se zdál patrně tento požadavek příliš radikální, k zákroku nedošlo a tak nespokojenost dělnictva přerostla 8. ledna 1919 v protidrahotní demonstraci.

Konečně se hranický Národní výbor zabýval také **školskými záležitostmi**, zejména jednal o tom, aby českým dětem, jež rodiče dříve pod nátlakem německých zaměstnavatelů posílali do německých škol, se dostalo vzdělání v mateřském jazyce.

Národní výbor v Hranicích byl v činnosti od 29. října 1918 až do počátku ledna 1919, tedy ještě v době kdy vláda nového státu už činnost národních výborů zastavila. Podle pokynů pražského Národního výboru měly národní výbory v roce 1918 výkonnou moc, v jejich kompetenci bylo jen podávat návrhy a podněty orgánům státní správy bez možnosti zasahovat do jejich rozhodnutí.

Jak ukázal uvedený přehled, vývoj poměrů v Hranicích na sklonku první světové války a v závěru roku 1918 byl obdobný jako vývoj v celém novém československém státě. Podstatně se i v Hranicích zlepšily poměry pro rozvoj národního života a města, vytvořily se nové podmínky pro boj dělnické třídy, která však neměla v roce 1918 takové vedení, aby dokázala ohrozit vedoucí postavení buržoazních stran a uskutečnit své představy o novém státě. Pro naši dělnickou třídu proto začínalo období nových zápasů.

#### **Prameny:**

Okresní archiv, pracoviště Potštát:  
fond Okresní hejtmanství Hranice z roku 1917 a 1918, zápisy o jednání Národního výboru v Hranicích 1918, Kronika města Hranic I, vedl Č. Kramolík.



## BLAHOPŘÁNÍ SPOLUOBČANŮM, kteří se v listopadu dožívají

### 75 let:

Zamazalová Ludmila, Drahotuše 280  
Pindurová Antonie, Drahotuše 249  
Krutilová Eliška, Drahotuše 324  
Bělůnková Marie, Drahotuše 70  
Valentová Augusta, Velká 37  
Peroutka Jan, Velká 112  
Felgenhauerová Františka, Středolesí  
Zárubová Gabriela, B. Němcové 12  
Brunková Božena, Struhlovsko 1408  
Werner Antonín, Poděbradovo nám.  
1275  
Pešlová Růžena, Čs. armády 21  
Hornáková Libuše, kpt. Jaroše 1361

### 80 let:

Dohnalová Marie, Slavíč  
Králík František, Valšovice  
Čepová Cecilie, Hakenova 102  
Vatras Stanislav, Struhlovsko 1490  
Matzenauerová Stanislava, Polní 1208  
Aneždarová Františka, Komenského 45  
Halamičková Ludmila, Hwiedzoslavova  
1176  
Kopecký Karel, Vrchlického 51

### 85 let:

Nečas Jiří, Drahotuše 28

### 90 let:

Vladařová Marie, Čs. armády 13  
Kelarová Štěpánka, Fierlingerova 1261

Naším jubilantům přejeme dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.



## Životní jubileum ing. Jiřího Sumary

Ing. Jiří Sumara, ředitel Střední lesnické technické školy v Hranicích, se dne 16. října dožil padesáti let.

Je absolventem Střední lesnické technické školy v Hranicích, kterou ukončil v r. 1949. Po absolvování lesnické fakulty Vysoké školy stavební v Brně r. 1953 nastoupil do zaměstnání k Vojenským lesům v Lipníku n. B. Během vojenské služby pak krátkodobě pracoval u Vojenských lesů Kynžvart a u Vojenských lesů Velichov. Roku 1956 nastoupil nejdříve na LZ Nasavrky ve funkci pěstitele a ještě téhož roku na LZ Kynžvart jako vedoucí poleší Lípová u Chebu. Od 1. září r. 1959 pracuje jako odborný profesor na SLTŠ v Hranicích, kde byl r. 1970 jmenován ředitelem školy a v této funkci působí dodnes.

Prakticky od svých studentských let je ing. Jiří Sumara aktivně zapojen do politického života. Již během studia na lesnické fakultě zde vykonával funkci předsedy ZO KSČ. Prošel mnoha politickými funkcemi a jeho politická vyvrátenost se projevila především v krizových letech 1968 až 1969, kdy ing. Jiří Sumara patřil ke zdravému jádru naší strany a nekompromisně obhajoval její marxistickoleninskou politiku. Velmi obětavě se podílel na politické konsolidaci na střední lesnické technické škole i ve městě Hranice na Moravě.

Za dobu, po kterou je ing. Jiří Sumara ředitelem školy, prodělala tato značný odborný i materiální rozvoj. Byla vybudována síň tradic školy, dvě speciální

audiovizuální učebny, audiovizuální technikou vybaveny všechny třídy školy, provedena generální oprava elektroinstalace v budově školy, nová fasáda budovy, modernizace interiéru školy, účelové estetické úpravy v arboretu, Také školní poleší Valšovice prodělalo značný rozvoj. V jeho areálu byla vybudována lesní ubytovna, učebna praxe, sklady, dílny a garáže na lesnické mechanizační prostředky, bažantnice atd. To vše svědčí o velké snaze ing. Jiřího Sumary po moderní výchově mladé lesnické generace a o úzkém spojení vyučovacího procesu s lesnickou praxí.

Naší veřejnosti je znám též jeho vztah k umění a zvláště k literatuře. Jeho vysoce angažované verše jsou často uveřejňovány v Nové Svobodě a v dalších časopisech. Znájí je také čtenáři Zpravodaje města Hranic, kde též uveřejnil řadu aktuálních článků k významným výročím našeho politického a veřejného života. Jeho kladný vztah k poezii se projevuje i ve spolupráci s mládeží, o čemž svědčí jeho předsednictví v porotě krajské soutěže Strážnice Marie Kudeříkové.

Za svou politickou a pedagogickou práci obdržel ing. Jiří Sumara řadu čestných uznání a vyznamenání, z nichž jmenujeme zejména udělení čestného titulu „Vzorný učitel“ v r. 1975. V den svých padesátých narozenin převzal z rukou vedoucího tajemníka KV KSČ Miroslava Mamuly státní vyznamenání „Za vynikající práci“. K udělení tohoto vysokého vyznamenání srdečně blahopřejeme a jubilantovi přejeme mnoho úspěchů v jeho další záslužné práci.

Redakce Zpravodaje m. Hranic



## Literární toulky Moravou

V nakladatelství pro děti a mládež ALBATROS vyšla letos obsáhlá práce doc. dr. Vladimíra Kovaříka, CSc. z Prahy, nazývaná Literární toulky Moravou. Autor touto publikací navazuje na odbornou, už dříve vydanou knihu „Literární toulky po Čechách“. V obou dílech se Vl. Kovařík snaží ukázat, jaké byly vztahy mezi tvůrcem a krajinou, která mu byla domovem, jak spisovatel hledal a nalézal inspiraci v historii a v přítomnosti svého kraje, v jeho přírodě, v jeho lidech či jak se mnohdy skutečně nebo aspoň ve vzpomínkách vracel do krajiny svého dětství. Kniha je, jak uvádí i záložka, určena především mládeži a je vhodná jako pomůcka pro školní výuku i mimoškolní četbu, pro plánování školních i pionýrských výletů a putování po stopách zajímavých postav našeho písemnictví. Tímto určením je ovšem ovlivněna i její náplň. Jak autor v předmluvě připomíná, čtenář se nesetká se všemi spisovateli, kteří žili a tvořili na Moravě nebo o Moravě psali. Hlavní pozornost je věnována literatuře od dob obrozeneckých do roku 1945, značně, i když výběrově je zdůrazněna literatura novodobá, dnešní. Přes tento výběr vzniklo dílo, které zahrnuje asi šest set jmen a 440 míst a lokalit. Ačkoliv, jak je uvedeno, je určeno především mládeži, se zájmem a užítkem po něm sáhne každý, kdo našimi kraji prochází jako vnímavý poutník se snahou o navázání užšího kontaktu s krajinou.

Nás přirozeně zajímá náš kraj: Z literární minulosti Hranic je připomenut z 16. století Jiří Strejce jako básník a jeden z překladatelů Kralické bible. Škoda, že se nedostalo také na jednoho syna Daniela Strejce-Vettera, hranického rodáka, známého cestovatele, proslulého staročeským cestopisem Islandia. Z doby národního obrození je uveden dosti obsírně Josef Heřman Agapit Gallaš

a jeho práce, pokud vyšly tiskem. Jako žák býv. vojenské reálky je zaznamenán pražský rodák, proslulý německý básník Rainer Maria Rilke. Jako reprezentant historické prózy je uveden Čeněk Kramoliš a jeho román „Za bouře a blesků“, vrcholící dobytím Hranic v roce 1626 a známou hranickou popravou. Poněkud nepřesně je zde uvedeno, že boj o Hranice je také vylíčen v románu Jaroslava Kanyzy „V městě kardinálově“. Děj tohoto románu se však odehrává převážně v Lipníku nad Bečvou. Ze současníků je zaznamenán zasloužilý umělec Jiří Brdečka a jeho dvě díla, Limonádový Joe a Kolty bez pozlátka. Jméno Františka Frice jako autora loveckých a přírodních črt je uvedeno jen v souvislosti s Jeseníky. Z blízkého sousedství jsou v Lipníku nad Bečvou připomenuta léta studií zakladatele genetiky J. G. Mendela, rodáka z blízkých Hynčic, a učitelské působení básníka Bartoše Vlčka, u Týna nad Bečvou je zmínka o pobytu Bedřicha Smetany.

Jak jsme uvedli, rozsah a zaměření práce nedovolily autorovi dr. V. Kovaříkovi počet jmen rozmnožit. Snad v případném dalším vydání se mu to podaří. Hranice a jejich okolí, zvláště lázně Teplice nad Bečvou, by si to jistě zasloužily.

LN

— ★ —

## Kruh přátel hudby informuje

Na čtvrtém večeru Kruhu přátel hudby v Hranicích uvítal 6. října ředitel Jednotného klubu pracujících Bronislav Ludmila mužský pěvecký sbor železničářů z maďarského města Szolnoku. Čtyřicetičlenný soubor předvedli za řízení dirigenta Pétera Budaye obsáhlý program. V první části zazněly ve svěžím podání dělnické písně maďarské, sovětské i chilské. Při temperamentní kubánské písni Guantanamera a písni italských partyzánů se dirigentu P. Budayovi podařilo zapojit do zpěvu refrénu i většinu obecenstva. Zasloužený úspěch měl také András Szabó při procítěném sólovém přednesu Květinové písně za klavírního doprovodu Pál Nagyho. Pro druhou část večera si vybrali maďarští hosté z náročné klasické polyfonie jednoduché madrigaly, jež snaživě přednesli způsobem, odpovídajícím jejich temperamentu. Program vyvrcholil v závěrečné části lidovými písněmi, při nichž hosté v plné míře uplatnili svůj bohatý hlasový fond a své zaujetí a nadšení pro zpěv. Živý ohlas u obecenstva měly písně našich skladatelů E. Suchoně a L. Janáčka, přednesené v původním znění. Maďarským hostům se dostalo v Hranicích od početného obecenstva, v jehož řadách byli i členové souboru VOKAL z Přerova, srdečného přijetí a jejich vystoupení bylo odměněno upřímným potleskem.

Do konce sezóny však čeká členy Kruhu přátel hudby i další posluchače z řad kulturní veřejnosti ještě dalších šest hodnotných hudebních večerů. Nejbližší se uskuteční ve středu 1. listopadu 1978 a bude to koncert DECHOVÉHO KVINTETA 74, které přednese skladby A. Rejchy, O. Kvěcha a J. B. Foerster. Koncert se opět bude konat v sále Lidové školy umění.

Od ledna do května 1979 se naši posluchači postupně seznámí s uměním známých interpretů — pianistky Emmy Kovárnové a basklarinetisty Josefa Horáka, kteří vystupují pod názvem DUO BOEMÍ DI PRAGA, se souborem NOVÉ PRAŽSKÉ TRIO a Annou Bortlovou — sopranistkou ND, s houslovým virtuosem VÁCLAVEM HUDEČKEM a koncertní sezóna vyvrcholí vystoupením SMETANOVA KVARTETA.

Je tedy na co se těšit. Věříme, že všichni příznivci hudebního umění budou spokojeni.

## ZEMŘELÍ OBČANÉ Z HRANIC V ZÁŘÍ 1978

Anna Tomečková, Drahotuše, Hranická 81 — nar. 20. 1. 1896  
Ludvík Blažek, Kramolišova 1071 — nar. 7. 7. 1899  
František Vala, Drahotuše, Hranická 45 — nar. 30. 3. 1898  
Barbora Čechová, Husitská 1326 — nar. 7. 10. 1899  
Josef Kočajnar, Valšovice 40 — nar. 13. 7. 1928  
Leopold Šťasín, Drahotuše, Hranická 282 — nar. 30. 3. 1930  
Josef Lesák, Hakenova 825 — nar. 18. 3. 1910.  
Marie Roháčová, Čs. armády 184 — nar. 5. 11. 1912  
František Havran, Jungmannova 676 — nar. 1. 4. 1892  
Marie Svobodová, Struhlovsko 1415 — nar. 21. 11. 1925  
Marie Suhomelová, 1. máje 350 — nar. 28. 1. 1908  
Josef Ůlehla, 1. máje 1067 — nar. 13. 12. 1902

Čast a vděčná paměť zemřelým spoluobčanům!

## PROGRAMY JKP

Pondělí 13. 11. 18 hod. klub. JKP	Přednáška pro mládež HISTORICKÝ VÝZNAM VŘSR
Pátek 17. 11. 8.15, 10.00 sál JKP	Výchovný koncert pro žáky ZDŠ Průřez operou A. Dvořáka JAKOBÍN Ůčinkují sólisté opery DOS Olomouc
Sobota 18. 11. sál JKP 19.30	VEČER SLÁVY pro kolektiv BSP a KRB n. p. Sigma Hranice
Pondělí 20. 11. 19 hod.	Literárně dramatická montáž pro stud. středních škol CAR A BÁSNÍK Ůčinkují členové Slováckého divadla v Uherském Hradišti
Neděle 26. 11. 10 hod. loutkové divadlo (Tunel)	Vojtěch Cynibulk: OSTROV SPLNĚNÝCH PŘÁNÍ
Ůterý 28. 11. kulť. dům HCV 18 hod.	II. PRODLOUŽENÁ LEKCE kursu společenského tance a chování za řízení tanečních mistrů manž. Hajtmarových



---

Středa 29. 11. Zájezd do Divadla pracujících Gottwaldov  
J. Jilek: DVOJITÝ TEP SRDCE  
(Odjezd v 17.30 hod. od hotelu Brno)

---

Akce metodického střediska:

Pátek 10. 11. Lázeňská organizace a metodické středisko  
19 hod. pořádají v rámci oslav VŘSR  
láz. dům Bečva SLAVNOSTNÍ KONCERT  
smíšeného pěveckého sboru FOERSTER SZK Lipník n. Beč.,  
řídí J. P. Vetešník

---

## PROGRAMY KIN

### Kino Svět

---

10. 11.—13. 11. ZASAŽENA NÁHLÝM BLAHOBYTEM  
Italský film. O ženě, která uměla uplatnit svůj šarm a ob-  
chodní schopnosti. Film je mládeži nepřístupný.

---

14. 11.—16. 11. HRA O JABLKO  
Film ČSSR. Příběh z jedné pražské porodnice. Film je mlá-  
deži do 18 let nepřístupný.

---

17. 11.—20. 11. PŘÍPADNÝ SŇATEK MOŽNÝ  
Francouzská filmová komedie. Film je mládeži přístupný.

---

21. 11.—23. 11. CON AMORE  
Polský film o mládí, snech a kruté skutečnosti. Film je mlá-  
deži nepřístupný.

---

24. 11.—26. 11. CESTA KE SLÁVĚ  
Film USA. Pravdivý příběh o písničích, které nebyly na prodej,  
ani na objednávku.

---

27. 11. VLČÍ STOPOU  
v 17 a 19.30 Sovětský film o legendárním hrdinovi občanské války G. I.  
Kotovském. Film je mládeži přístupný.

---

28. 11. CIZÍ  
v 17 a 19.30 Sovětský film. O dvou lidech, kteří hledali cestu k lásce.  
Film je mládeži přístupný.

---

29. 11. BÍLÝ BIM, ČERNÉ UCHO  
v 17 a 19.30 Sovětský film. Poetický příběh o věrném psu. Film je mládeži  
přístupný. Dvojprogram. Film byl vyznamenán velkou cenou  
XXI. MFF v Karlových Varech.

---

---

30. 11. Představení pro členy Klubu přátel sovětského filmu  
17 a 19.30 VZESTUP  
Sovětský film o hranici, která dělí hrdinství od zbabělosti.

---

**Představení pro děti** — každou sobotu v 15 hod.

---

11. 11. HODINA MODRÝCH SLONŮ  
Český film.

---

18. 11. MALÝ A VELKÝ KLAUS  
Film NDR. Podle pohádky H. Ch. Andersona.

---

25. 11. KAPITÁN KORDA  
Film ČSSR. O chlapci, který měl dvě maminky a dva táty.

---

**Představení pro mládež** — každou neděli ve 14.30 hod.

---

12. 11. TENTOKRÁT ZBOHATNEME  
Bláznivá komedie o dvou kamarádech, kteří se chtěli probít  
k bohatství.

---

19. 11. HLAS DIVOČINY  
Podle románu J. Londona.

---

26. 11. OSADA HAVRANŮ  
Český příběh z pravěku.

---

### Kino Drahotuše:

---

10. 11. v 19 hod. FRANCOUZSKÁ SPOJKA — II. díl — Dopadení  
12. 11. v 19 hod. Americký detektivní film, mládeži nepřístupný.

---

12. 11. v 16.30 NA SAMOTĚ U LESA  
Film ČSSR. Úsměvný příběh, v němž možná poznáte sami  
sebe. Film je mládeži přístupný.

---

15. 11. v 19 hod. MORÁLKA PANÍ DULSKÉ  
Film ČSSR. Filmové zpracování divadelní hry se Zdeňkou  
Baldovou. Film je mládeži nepřístupný.

---

17. 11. v 19 hod. PRAVDA A LEŽ  
19. 11. v 19 hod. Italský film. Drama ženy, která se stala obětí justičního omy-  
lu. Film je mládeži nepřístupný.

---

19. 11. v 16.30	JACK A FAZOLOVÝ STONEK Japonská kreslená pohádka s hudbou a písničkami. Film je mládeži přístupný.
22. 11. v 16.30	CIKÁNI JDOU NO NEBE Sovětský film. Drama lásky a obestření kouzlem melodií a tanců. Film je mládeži přístupný.
23. 11. 16.30 a 19.30	MNOHO POVYKU PRO NIC Sovětský film podle veselohry W. Shakespeara. Film je mládeži přístupný.
24. 11. v 19 hod.	HOP A JE TU LIDOP
26. 11. v 16.30 a 19 hod.	Česká filmová komedie o tom, co se zatím nestalo. Film je mládeži přístupný.
29. 11. v 19 hod.	STRAŠÁK Film USA, vyznamenaný velkou cenou na MFF v Cannes. Film je mládeži nepřístupný.

**Představení pro děti a mládež** — každou neděli ve 14 hod.

12. 11.	HODINA MODRÝCH SLONŮ Český film.
19. 11.	MALÝ A VELKÝ KLAUS Film NDR podle pohádky H. Ch. Andersona
26. 11.	MIKEŠ A JINÉ POHÁDKY České pohádky se známými i novými hrdiny.

### **FESTIVAL SOVĚTSKÝCH FILMŮ V KINĚ SVĚT** **ve dnech 27. 11.—29. 11.**

Program je uveden v přehledu.

Členové Klubu přátel sovětského filmu mají vstup na jeden festivalový film zdarma.

Informace o festivalu (přehled) najdete v programu kinematografického klubu a v novinách. Více informací získáte v Kině Svět a v Klubu přátel sovětského filmu.

---

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících  
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc.